Yan??a Özel A?r? Anksiyete Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yan??a Özel A?r? Anksiyete Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32796

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yan??a Özel A?r? Anksiyete Ölçe?i (YÖAAÖ), ?ngilizce orijinali olan **Burn-Specific Pain Anxiety Scale (BSPAS)** ölçe?inin Türkçe uyarlamas?d?r. Bu ölçek, yan?k hastalar?n?n ya?ad??? a?r?ya özgü **anksiyete** düzeylerini ve bu anksiyetenin neden oldu?u kaç?nma davran??lar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi?tir. YÖAAÖ, özellikle yan?k tedavisi süreçlerinde (pansuman de?i?imi, hidroterapi gibi) ortaya ç?kan a?r? beklentisine yönelik psikolojik tepkileri de?erlendirmede kritik bir araçt?r.

Ölçe?in Türkçe geçerlik ve güvenirlik çal??mas? 2019 y?l?nda Sevgi Deniz-Do?an ve S. Arslan taraf?ndan gerçekle?tirilmi? olup, elde edilen sonuçlar YÖAAÖ'nün Türk popülasyonunda da güvenilir ve geçerli bir **psikometrik** araç oldu?unu göstermi?tir. Bu uyarlama çal??mas?, yan?k tedavisinde psikososyal destek ihtiyac?n?n belirlenmesi ve hedefe yönelik müdahalelerin planlanmas? aç?s?ndan önemli bir katk? sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Yan?k, A?r? Anksiyetesi, Anksiyete, Ölçek Uyarlama, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Sevgi Deniz Do?an, S. Arslan

Amaç

Yan??a Özel A?r? Anksiyete Ölçe?i'nin temel amac?, yan?k yaralanmas? olan bireylerde a?r?ya yönelik spesifik korku, endi?e ve kaç?nma e?ilimlerini objektif olarak de?erlendirmektir. Yan?k tedavisinde uygulanan prosedürler (özellikle pansuman ve yara bak?m?) yo?un a?r?ya neden olabilir ve bu durum hastalarda yüksek düzeyde **anksiyete** yarat?r. Bu anksiyete, tedavi uyumunu dü?ürebilir ve iyile?me sürecini olumsuz etkileyebilir.

Ölçek, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara hastan?n a?r? yönetimi stratejilerine olan ihtiyac?n? belirlemede yard?mc? olur. Yüksek puanlar, daha yo?un psikolojik müdahale veya özel a?r? kontrol tekniklerinin gereklili?ini i?aret eder. Böylece, tedavi planlar? hastan?n psikososyal ihtiyaçlar?na göre bireyselle?tirilebilir.

Yap?

Ölçek, yan?k yaralanmalar?na özgü ba?lamda ortaya ç?kan a?r? anksiyetesi yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, üç temel alt bile?eni içermektedir: **a?r? korkusu** (pain fear), **a?r? kaç?nmas?** (pain avoidance) ve **a?r? bekleyi?i** (pain anticipation). Ölçek, genel kayg?dan

ARABPSYCHOLOGY.COM

ziyade, hastan?n yaralanmas?yla do?rudan ili?kili olan tedavi prosedürleri veya a?r?ya neden olan durumlar kar??s?ndaki spesifik bili?sel ve duygusal tepkilerini hedef al?r.

Orijinal BSPAS ve dolay?s?yla Türkçe uyarlamas? olan YÖAAÖ, genellikle tek boyutlu bir yap? sergileyerek, yan??a özgü a?r? anksiyetesini tek bir genel puan üzerinden temsil eder. Bu tek boyutluluk, ölçe?in klinik uygulamada h?zl? ve kolay yorumlanmas?n? sa?lamaktad?r.

Geçerlik

Türkçe versiyonunun **geçerlik** çal??malar?, Deniz-Do?an ve Arslan (2019) taraf?ndan yap?lm??t?r. Yap?lan çal??mada yap? geçerli?ini incelemek amac?yla do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, ölçe?in orijinal tek faktörlü yap?s?n?n Türk örnekleminde de iyi uyum gösterdi?ini ortaya koymu?tur.

Ayr?ca, ölçe?in di?er ilgili yap?larla ili?kisi incelenerek ölçüt ba??nt?l? geçerli?i (örne?in, genel anksiyete veya a?r? ?iddeti ölçekleri ile korelasyonu) de de?erlendirilmi?tir. Elde edilen bulgular, YÖAAÖ'nün teorik olarak ili?kili olmas? beklenen yap?larla anlaml? korelasyonlar gösterdi?ini, dolay?s?yla yap?sal ve ölçümsel aç?dan geçerli bir araç oldu?unu desteklemi?tir.

Güvenirlik

YÖAAÖ'nün **güvenirlik** analizleri, iç tutarl?l?k (internal consistency) yöntemiyle de?erlendirilmi?tir. Adaptasyon çal??mas?nda iç tutarl?l?k katsay?s? olarak **Cronbach Alfa** de?eri hesaplanm??t?r. Yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ölçek maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü ve ölçe?in iç tutarl?l???n?n yeterli düzeyde oldu?unu göstermi?tir.

Güvenirlik çal??malar? kapsam?nda ayr?ca test-tekrar test güvenilirli?i de incelenmi? olabilir. Bu yöntem, ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda tutarl? sonuçlar verip vermedi?ini gösterir, bu da ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? kan?tlar. Bu tür yüksek **güvenirlik** sonuçlar?, ölçe?in klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda güvenle kullan?labilece?ini i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Yan??a Özel A?r? Anksiyete Ölçe?i'nin faktör yap?s?, Türkçe adaptasyon çal??mas?nda **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (Faktör Analizi) ile incelenmi?tir. Bu analiz, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türk kültürüne uygunlu?unu test etmeyi amaçlam??t?r.

Analiz sonuçlar?, ölçe?in beklenen tek boyutlu yap?s?n? do?rulam??t?r. Faktör yükleri, her bir maddenin ölçülen **yan??a özgü a?r? anksiyetesi** yap?s?na güçlü bir ?ekilde katk?da bulundu?unu göstermi?tir. Bu bulgular, ölçe?in yap?sal geçerli?ini destekleyerek, tek bir toplam skorun hesaplanmas?n?n psikometrik aç?dan uygun oldu?unu teyit etmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Ölçe?i (Genellikle 0 "Hiçbir zaman" ile 4 "Her zaman" aras?nda derecelendirilen maddelerden olu?ur. Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmedi?i için standart BSPAS format? esas al?nm??t?r.)

Mevcut Diller: Türkçe, ?ngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Yan?k Hastalar?

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Klinik popülasyonda ergenlik döneminden itibaren kullan?labilir.)

Popülasyon Detaylar?: Yan?k merkezlerinde veya ayakta tedavi gören, yara bak?m? ve pansuman de?i?imi gibi a?r?l? prosedürlere maruz kalan hastalar.

Test Metodolojisi: Öz bildirime dayal?, ka??t-kalem veya dijital ortamda uygulanabilen **psikometrik** bir araçt?r.

Anahtar Kelimeler

BSPAS, Yan?k Tedavisi, A?r? Yönetimi, Psikososyal De?erlendirme, Cronbach Alfa, Do?rulay?c? Faktör Analizi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Sevgi Deniz Do?an

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Mevcut De?il

?leti?im E-posta Adresi: sevgidenizcu@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Makale referans?nda belirtilen kurumsal adres.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Uyarlama Y?l?: 2019

Kullan?m ?zinleri: Ölçe?in ticari olmayan akademik ve klinik amaçlarla kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücretlendirme: Bilgi Mevcut De?il.

ARABPSYCHOLOGY.COM

PDF Eri?imi: Ölçe?in Türkçe versiyonunun PDF dosyas? bu ba?lant?dan indirilebilir: yaniga-ozel-agri-anksiyete-olcegi-toad.pdf

Orijinal ölçe?in linki: toad.halileksi.net

Kaynaklar

Deniz-Do?an, S., & Arslan, S. (2019). Validity and Reliability of Turkish Version of the Burn-Specific Pain Anxiety Scale. *Journal of Burn Care & Research, 40*(6), 818-822. DOI: 10.1093/jbcr/irz091

Yan??a Özel A?r? Anksiyete Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam listesi için lütfen referans makaleye veya sorumlu yazara ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM